

'Dromen van geborgenheid'

Zouden we ooit uitgedroomd kunnen raken? Misschien niet zozeer omdat alles goed is gekomen en al onze verlangens vervuld zijn, maar veeleer uitgedroomd omdat we tevreden zijn met wat er is. Dat we daarin onze rust vinden, niet almaar iets anders, iets nieuws, iets nog beters najagen, maar stil worden, tevreden zijn en beamen dat het goed is zoals het is, ook al is het misschien niet perfect volgens de boekjes. Zou dat bestaan?

Duidelijk is dat er zeer verlangd wordt naar rust. In alle hectiek van het hedendaagse bestaan, met al zijn bureaucratie, de snelle communicatie, de talloze mogelijkheden en keuzen willen mensen nog wel eens aan zichzelf voorbij schieten. Dus wordt rust gezocht in de zin van het tegenovergestelde van alle drukte. Rust die vooral ontspanning is. Of eenvoud. Of inzicht of uitzicht. Zo las ik dat de welbekende midlifecrisis, die ergens tussen het veertigste en vijftigste levensjaar kan toeslaan, tegenwoordig steeds vroeger begint (FD bijlage 22.06.2007). Het heet nu dan ook het *dertigersdilemma*. In de vaart die het leven voor sommigen heeft, kan het gebeuren dat je jezelf op je dertigste aantreft met al je dromen vervuld, maar in een grote leegte. Een van de geïnterviewden vertelt hoe hij zijn superbaan in de IT verliet, om zich tot leraar om te scholen. Geen lease-auto van de zaak, laptop en mobieltje meer, "maar een BIC-pen": want dat is alles wat je krijgt in het onderwijs. En toch hij is er nu gelukkig mee.

Ik deed afgelopen jaar mijn eigen ontdekkingen door een meditatie-training te volgen, waarbij ik elke dag drie kwartier moest stilzitten. Het moest natuurlijk niet, maar wilde ik leren minder te stressen dan was dat stilzitten wel de consequentie van mijn keuze dit te willen leren. Ik wilde dus stilzitten, elke dag, 45 minuten, 8 weken lang. Maar dan: dat hoofd, dat hoofd dat vol gedachten was! Niet eens dat ik zelf actief zat te denken, maar mijn hoofd ging zijn eigen weg en opende laatjes die qua inhoud varieerden van regelklussen tot vergezichten en resten van vroeger. Wat ik vooral leerde en nog steeds leer, is dat je rust niet kunt najagen. Rust is uiteindelijk iets anders, dan een avondje onderuit op de bank voor de televisie of drie kwartier stil zitten.

Psalm 131 lijkt bij eerste lezing een idyllisch beeld van rust te geven. Rusten aan de moederborst! Verzadigd, tevreden, veilig en warm, wat wil je nog meer. Het zou de ultieme vervulling van onze droom van rust kunnen zijn, van in vrede met jezelf leven, van niet verscheurd worden, van gewoon gelukkig zijn. We zingen hier toch ook vaak van ons verlangen naar 'de dag dat ik rusten mag', 'naar grazige weiden gevoerd te worden', en 'als God ons thuisbrengt uit onze ballingschap'. En vergeet Augustinus niet die zo mooi schreef 'onrustig is ons hart, tot het rust vindt bij U'. God als de moederborst waar we ons gelukzalig en tevreden tegenaan kunnen vleien, het antwoord op de chaos in ons hoofd, de oplossing voor of vlucht uit al onze onrust.

Toch staat er in de oorspronkelijke psalmtekst iets anders. Natuurlijk is het beeld van die moederborst wel heel verleidelijk en daarom zullen veel vertalingen over dat tevreden kind aan de borst spreken. Maar het gaat, zo staat er, om een *gespeend* kind. Dat is een kind dat van de borst is ontwend. In die tijd in het midden-oosten is het kind vaak al twee of drie jaar oud, wanneer het gespeend wordt, wanneer de borstvoeding definitief gestopt wordt. Spenen is 'niet meer zogen', schrijft Van Dale, 'het begeerde onthouden', 'zich ontzeggen', 'afwennen'. Zoals het 'verspenen' van plantjes, het uit elkaar halen van twee beginnende plantjes is, opdat ze elkaar niet in de weg zullen zitten bij hun verdere groei.

Dat verandert de zaak. Even lijkt het alsof we uit het paradijs worden gegooid. Voorbij is de droom, de ultieme bevrediging van al onze verlangens. Het rusten in de grazige weiden aan de romige moederborst. Is God er dan niet voor onze rust? Kunnen we dan niet meer thuiskomen bij God? Ach, dat laat ik aan uw eigen behoeften over, maar de psalmist vertelt ons van een andere ervaring. Hij weet dat hij zelf zijn leven moet leiden. Hij weet van de keuzen, de tegenslag, en het wachten. Maar hij weet ook van zijn geschapen zijn door de Schepper. Hij weet van die veilige thuishaven. Die zielerust is in hem. Hij is als een kind dat de wereld in gaat met een stevige ondergrond, een vertrouwde basis. Ik zie een mens voor me met heldere, open ogen, die met vertrouwen de wereld in kijken, die het goede in de mensen ziet, omdat het er zichzelf aan heeft mogen laven. Een mens in balans, in vrede. Geestelijk volwassen. Dat is ook rust. Dat is geen passieve rust waar je in ondergedompeld bent. Maar een rust die jij draagt, en een rust die jou draagt. Rusten in God, kun je het noemen.

Dat is waar de psalmist ons naar toe wil brengen. En het lijkt niet eens ver weg. Eindeloze trainingen volgen lijkt niet eens nodig, of ons leven op zijn kop te zetten. Alleen maar naar eerlijk naar onszelf kijken. En afleggen wat we eigenlijk niet nodig hebben. Misschien is het wel heel eenvoudig, maar dan wel van die eenvoud die soms moeilijk is. Omdat afleggen wat eigenlijk niet nodig is, loslaten wat tussen een mens en zielerust, tussen een mens en God in kan staan, moeilijk is. De psalmist doet het ons voor. Hij geeft zijn persoonlijke lijstje van menselijke neigingen die hem afhouden van zielerust. De strijdbare priesterdichter Ernesto Cardenal uit Nicaragua ziet, in zijn vrije hertaling, het streven naar macht en rijkdom als obstakel. Anne van der Meijden noemt - net als de vertaling van Oussoren - de menselijke neiging om groter te zijn dan wie je bent, als valkuil.

Als iedereen hier aanwezig zijn eigen invulling aan Psalm 131 zou geven, en alles waar we onszelf in verliezen en wat ons afhoudt van werkelijke rust, zou opschrijven: ik vermoed dat dat een lange lijst wordt van dagdromen, hebberigheid en ambities. Alleen het opschrijven al helpt, en daar dan vervolgens telkens het woord NIET voorschrijven, als een soort afkicktherapie. "God, ik ben niet hooghartig", hoezeer ik ook weet dat ik dat ben. Maar ik wil het niet zijn, want het brengt me niet wat ik echt zoek. "God, niet beweeg ik mij in dingen te groot" hoezeer ik ook weet dat ik dat wel doe. Maar ik wil niet, omdat ik weet dat ik mezelf dan groter maak. Enzovoort, enzovoort. Van al die neigingen en behoeften en verleidingen afzien om ruimte te maken voor de ziel. Dag Hammerskjöld noteerde in zijn dagboek de sleutel die hij had gevonden om de menselijke maat te behouden en zo tot zielerust te komen. Het is een gebed vanuit het Onze Vader:

'Uw naam worde geheiligd
niet de mijne,
Uw rijk kome
niet het mijne,
Uw wil geschiede
niet de mijne,
Geef ons vrede ..... ' (Merkstenen 29.11.1956)

Zou het kunnen zijn, dat waar alle najagen en willen bereiken wordt losgelaten, dat daar die gedroomde rust, die gedroomde geborgenheid neerdaalt? Er zijn hier soms momenten in de dienst, dat er in ons gezamenlijk geraakt zijn, ons losgezongen zijn en in de stilte, een rust neerdaalt, die doet voelen 'zo is het goed'. Het zijn misschien maar momenten, het gaat weer voorbij, maar het bewijst voor mij dat precies hier in alle onrust en chaos van deze wereld Gods ruimte is. Niet pas na de dood, maar hier en nu wanneer niets meer afgedwongen hoeft te worden, groot gehouden of naarstig onderzocht. Zo dichtbij wacht de zielerust op ons. Waar je ook gaat.

Mirjam Wolthuis

Gelezen: